

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN, MESLEKTE KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLERİNİN, ALDIKLARI EĞİTİM YÖNÜNDEN, OKUL VE FİZİKİ ŞARTLAR ÇERÇEVESİNDE, STRESE NEDEN OLMA BOYUTUNUN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Hayri AYDOĞAN

Gümüşhane Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, hayriaydogan@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada; beden eğitimi öğretmenlerinin demografik özelliklerinin, aldıkları eğitim yönünden meslekte karşılaştıkları problemleri okul ve fiziki şartlar çerçevesinde strese neden olma boyutunda ki ilişkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma iki aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla bir ölçme aracı gerçekleştirilmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapıldıktan sonra, ölçme aracı 201 kişiye uygulanmıştır. İkinci aşamada elde edilen veriler tanımlayıcı ve çıkarıcı istatistik yöntemiyle analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistik işlemiyle grubun özellikleri frekans, yüzdelik, ortalama ve standart sapmalarla belirlenmiş, gruplar arası farklılıklar ise “t” testi ve “F” testi ile araştırılmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin aldıkları eğitim yönünden meslekte karşılaştıkları problemlerini okul ve fiziki şartlar çerçevesinde, strese neden olma boyutunun demografik özellikleri açısından incelendiğinde; cinsiyet özelliği ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin strese neden olan problemlerle daha fazla karşılaşmakta olduğu ortaya çıkmıştır. Okulların köyde olması, il merkezinde olmasından okul ve fiziki şartlarla ilgili problemlerin daha fazla ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Okulların köyde olması, ilçe merkezinde olmasından aldıkları eğitim yönünden meslekte karşılaştıkları problemlerin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Trabzon ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun çalışma sürelerinin 06-10 yıl arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Beden Eğitimi Öğretmeni, Aldıkları Eğitim, Okul ve Fiziki Şartlar.

THE EXAMINATION OF PROBLEMS, WHICH PHYSICAL EDUCATION TEACHERS FACE, IN DIMENSION OF STRESS CAUSE IN RESPECT TO DEMOGRAPHIC CHARACTERS FROM THE POINT OF EDUCATION THEY TAKE, IN SCHOOL AND PHYSICAL CIRCUMSTANCES FRAME

Abstract

In this work; it was tried to define physical education teachers demographic characteristics from the point of problems in their education in school and physical circumstances frame and the relationship of the dimension of problems which caused stress.

Research was realized in two phases. In first phase, to define the problems physical education teachers face a measure tool was performed. After the validity and reliability work had been done, measure tool was applied to 201 people. In second phase, the data which had been received was analyzed with the defining and subtraction statistic method. With the defining statistic process group's features frequency, percentage, average and standard deviation were pointed and the differences between group's were researched with "t" and "F" tests.

When the problems, which physical education teachers face, in dimension of stress cause in respect to demographic characteristics from the point of their education, in school and physical circumstances frame, were examined; a meaning ful relation was found with sex characteristic it was found that women physical education teachers face problems which cause stress more frequently. This result was reached that, when schools are in village there are more problems with school and physical circumstances than in centrums. And also it was deduced that when school are in village, they face more problems from the point of education teachers working durations are between 06-10 years.

Key Words: Physical education teachers, Their Education, School and Physical Circumstances.

GİRİŞ

Eğitim modern anlamıyla, insanın davranışlarında belli amaçlara göre değişiklik oluşturması, ait olduğu toplum içinde değerli olan yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür (Bilge, 1989: 1). Günümüzde meydana gelen hızlı değişim ve gelişmeler, bireyleri alanlarındaki koşullara ayak uydurmaya zorlamaktadır. Şüphesiz bu yeni durumlara uyum sağlamanın yolu eğitimden geçmektedir (Karaküçük, 1989: 1).

Eğitimin gerçekleştirilebilmesinde en önemli unsur öğretmendir. Öğretmen, öğrenmeyi kılavuzlayan ve sağlayan kişidir (Demirel ve Yağcı, 2002: 5). İyi bir öğretmenin; öğrenciyi tanınması, alanına ilişkin bilgi ve yeteneğe sahip olması, yeniliklere açık ve sürekli gelişim çabası içinde olması, öğretim araçlarını verimli bir biçimde kullanması, öğrencinin sınıf içi çalışmalarını objektif kriterlere göre değerlendirmesi ile okul içi faaliyetlerinde bir lider olması gerekir (Ayar, 1996: 42).

Bu bağlamda; eğitim programlarının amaçlarına ulaşması ve fiziksel aktivitelerin bireylerde yaşam tarzı haline gelebilmesi için gerekli en önemli unsurlardan biriside; öğretim kurumlarındaki beden eğitimi öğretmenleridir (Tamer ve Pulur, 2001: 1).

Bu araştırmanın amacı; beden eğitimi öğretmenlerinin demografik özelliklerinin; aldıkları eğitim yönünden meslekte karşılaştıkları problemlerinin, okul ve fiziki şartlar çerçevesinde strese neden olma boyutunun tespit edilmesidir.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın grubunu, Trabzon ilinde görev yapan 402(dörtüyükü) beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Ölçek, örneklem yöntemi ile 201 kişiye uygulanmıştır.

Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada öncelikle alan ile ilgili Literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra; veri toplamak için 'Anket Survey' tekniği kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı toplam 4 bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının 1. bölümünde, cinsiyet, yaş, mezun olduğu okul, çalışma süresi, medeni durumu, spor branşı, antrenörlük branşı, okulun bulunduğu yer, beden eğitimi dersi için ayrılan zaman haftada kaç saat olmalıdır, olmak üzere dokuz demografik soru bulunmaktadır. 2. Bölüm; Okul ve Fiziki Şartlarla İlgili Problemler, 3. Bölüm; Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Problemler, 4. Bölüm; Strese Neden Olan Problemler, şeklinde adlandırılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Konu ile ilgili yapılmış Yüksek Lisans tezleri ve literatür taraması yapılarak, maddelerin düzenlenmesi, içeriği temsil etmesi ve içeriğe uygunluklarını sağlamak için kapsam geçerliğine ilişkin uzman görüşleri alınarak 43 maddelik soru havuzu oluşturuldu. 50 kişilik grup üzerinde ön analizler yapılmış, maddelerin düzenlenmesi, içeriği temsil etmesi ve içeriğe uygunluklarını sağlamak için alınan uzman görüşleri, korelasyonel bulgular ve ön analiz sonuçları gözetilerek, iç tutarlılığı % 30(Cronbah α =36)'un altında olan sorular elenerek ölçek listesi yeniden şekillendirilmiş ve 31 maddeli ölçeğin son aşama için yeniden yapılandırılmasına karar verilmiştir. Test belirtilen örneklem grubuna, ikinci bir geçerlilik çalışması olarak Faktör Analizi “SPSS FACTOR” ile gerçekleştirilmiştir.

Güvenirlik çalışması maddeler arası iç tutarlılık yöntemiyle (Cronbah α) gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık yöntemi ile güvenilirlik katsayısı testin tamamı için Cronbah α .71 bulunmuştur. Bu çalışma kapsamında Beden Eğitimi Öğretmenleri Problem Tarama Ölçeğinin geçerlik güvenilirlik çalışması gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Bilgilerin analizinde SPSS 15.0 programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistik (Frekans, Yüzdeler, Ortalama ve Standart Sapma), İki bağımsız ortam arasındaki farkın anlamlılığı testi (t testi) ve tek yönlü Varyans Analizi F testi (ANOVA) uygulanmıştır.

BULGU VE YORUMLAR

Araştırmanın bu kısmında, tablolar halinde sunduğumuz istatistiksel sonuçlar, her tablodan sonra yorumlanmış ve en sonunda da genel bir yorum yapılmıştır.

Faktör Yapısı ve Faktör Yüklemeleri

Yapı geçerliğine uygun işlemler çerçevesinde veriler her türlü çıkarımlı istatistik açısından engel teşkil edebilecek sınırlılıklar gözden geçirilmiştir. Faktör analizinde indirgeme tekniği olarak Confirmatory faktör analizi ve rotasyon işlemi için Varimax yöntemi kullanılmıştır. Faktörlenebilirlik ölçüsü olarak Bartlett's test of sphericity 2534,8 $p<.00$, KMO örneklem uygunluk katsayısı .71 bulunmuştur. Yapı geçerliğine yönelik gerçekleştirilen işlem sonucunda orijinali 31 madde olan ölçeğin 22 maddesi ile iki faktör altında toplanmış ve bu faktörler; 1. Bölüm; Okul ve Fiziki Şartlarla İlgili Problemler, 2. Bölüm; Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Problemler, 3. Bölüm; Strese Neden Olan Problemler şeklinde adlandırılmıştır. Likert tipi 1-5 aralığında derecelendirilen ölçek bu durum benim için "her zaman" böyle' den "hiçbir zaman" böyle değil doğru sıralanmıştır.

Tablo 1: Cinsiyet

GEÇERLİ	F	%
Bayan	46	22,9
Erkek	155	77,1
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi ankete katılmıştır. Ankete çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin 46'sının (%22,9'unun) bayan, büyük çoğunluğunu oluşturan 155'inin (% 77,1'inin) de erkek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2: Çalıştığı Süre

GEÇERLİ	F	%
0 ile 5 yıl	23	11,4
6 ile 10 yıl	140	69,7
11 ile 15 yıl	21	10,4
16 ile 20 yıl	5	2,5
21 ve Üstü	12	6,0
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, 23'ünün (%11,4'ünün) 0 ile 5 yıl arasında, 21'inin (%10,4'ünün) 11 ile 15 yıl arasında, 5'inin (%2,5'inin) 16 ile 20 yıl arasında, 12'sinin (%6,0'mının) 21 yıl ve üstünde ve büyük çoğunluğunu oluşturan 140'ının (%69,7'sinin) da 6 ile 10 yıl arasında görev yaptıkları bulunmuştur.

Tablo 3: Medeni Durum

G	F	%
EÇERLİ		
E	162	80,6
vli		
B	39	19,4
ekar		
T	201	100,0
OPLAM		

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Anket çalışmasına katılan beden eğitimi öğretmenlerinin, 39'unun (%19,4'ünün) bekâr, büyük çoğunluğunu oluşturan 162'sinin (%80,6'sının) de evli olduğu bulunmuştur.

Tablo 4: Okulun Bulunduğu Yer

GEÇERLİ	F	%
İl	81	40,3
İlçe	54	26,9
Köy	34	16,9
Belde	32	15,9
TOPLAM	201	100,0

Toplam 201 kişi anket çalışmasına katılmıştır. Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğunu oluşturan 81'inin (%40,3'ünün) il merkezlerinde görev yaptıkları, sırasıyla ilçe, köy ve belde olmak üzere sıralandıkları görülmüştür.

Tablo 5: Cinsiyete Dayalı Farklılıklar

	Cinsiyet	N	X	S	t	p
Okul ve Fiziki Şartlarla İlgili Sorunlar	Bayan	46	3,45	0,62	1,17	0,24
	Erkek	155	3,32	0,63		
Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Sorunlar	Bayan	46	2,96	0,39	1,75	0,08
	Erkek	155	2,84	0,47		
Strese Neden Olan Sorunlar	Bayan	46	3,21	0,59	1,92	0,05*
	Erkek	155	3,03	0,55		

- p<0,05

Yapılan t testinden elde edilen bulgulara göre; Cinsiyete dayalı farklılıklar Tablo 5 de görülmektedir. Bu sonuçlara göre; Okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t=1,17$; $P=0,24>0,05$). Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t=1,75$; $P=0,08>0,05$). Strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($t=1,92$; $P=0,05\leq 0,05$). Ortalamalarına bakıldığında da, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin strese neden olan sorunlarla daha fazla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($X_K=3,21>X_E=3,03$).

Tablo 6: Medeni Duruma Dayalı Farklılıklar

	Medeni Durum	N	X	S	t	p
Okul ve Fiziki Şartlarla İlgili Sorunlar	Evli	162	3,34	0,62	-0,55	0,58
	Bekar	39	3,41	0,66		
Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Sorunlar	Evli	162	2,87	0,45	0,43	0,66
	Bekar	39	2,84	0,47		
Strese Neden Olan Sorunlar	Evli	162	3,06	0,55	-0,62	0,53
	Bekar	39	3,12	0,61		

* $p<0,05$

Yapılan t testinden elde edilen bulgulara göre; Medeni duruma dayalı farklılıklar Tablo 6 da görülmektedir. Bu sonuçlara göre; Okul ve fiziki şartlardaki sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t= -0,55$; $P=0,58>0,05$). Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t= 0,43$; $P=0,66>0,05$). Strese neden olan sorunlar ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($t= -0,62$; $P=0,53>0,05$). Sonuçların (-)eksi ya da (+)artı değer olması t puanının yönü ile ilgili olup, bir fark ortaya koymamaktadır. Şöyle ki; sayı doğrusu üzerinde biri (-)eksi değere giderken diğeri aynı sayı birimi kadar (+)artı değere gitmektedir.

Tablo 7: Okulun Bulunduğu Yere Dayalı Farklılıklar

	Kaynak	KT	Sd	KO	F	P
Okul ve Fiziki Şartlarla İlgili Sorunlar	Gruplar Arası	4,624	3	1,54	4,06	0,01*
	Gruplar İçi	74,64	197	0,37		
	Toplam	79,27	200			
Aldıkları Eğitim Yönünden Karşılaştıkları Sorunlar	Gruplar Arası	1,985	3	0,66	3,24	0,02*
	Gruplar İçi	40,17	197	0,20		

	Toplam	42,15	200			
Strese Neden Olan Sorunlar	Gruplar Arası	1,628	3	0,54	1,72	0,16
	Gruplar İçi	62,13	197	0,31		
	Toplam	63,75	200			

* $p < 0,05$

Yapılan Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) bulgularına göre; Okulun bulunduğu yere dayalı farklılıklar Tablo 7 de görülmektedir. Bu sonuçlara göre; Okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar ile okul yeri arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($F_{3,197} = 4,06$; $P = 0,01 < 0,05$). Bu durum için çoklu karşılaştırma yapılmıştır. Çoklu karşılaştırma analizi Benferroni ranj testi sonucunda ise; okulun il merkezinde ya da köyde olması arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($P = 0,02 < 0,05$). Ortalamalarına bakıldığında, okulun köyde olması, okulun il merkezinde olmasından okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunların daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile okul yeri arasında farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır ($F_{3,197} = 3,24$; $P = 0,02 < 0,05$). Bu durum için çoklu karşılaştırma yapılmıştır. Çoklu karşılaştırma analizi Benferroni ranj testi sonucunda ise; Okulun ilçe merkezinde ya da köyde olması arasında farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($P = 0,03 < 0,05$). Ortalamalarına bakıldığında, okulun köyde olması, okulun ilçe merkezinde olmasından aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunların daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Strese neden olan sorunlar ile okul yeri arasında bir farklılık göstermediği görülmüştür ($F_{3,197} = 1,72$; $P = 0,16 > 0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; okul ve fiziki şartlarla ilgili sorunlar ile cinsiyet arasında, aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Strese neden olan sorunlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, bayan beden eğitimi öğretmenlerinin strese neden olan sorunlarla daha fazla karşılaşmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, 17 Aralık 2010 yılında yapılan 18. Milli Eğitim Şurasında; Eğitim Ortamları, Kurum Kültürü ve Okul Liderliği Konusunun 34. maddesinde “Okul Yöneticiliğine Atamada Kadın Yöneticilerin Sayısını Arttırmaya Dönük Teşvikler Sağlanmalı; Okulların Özellikleri Dikkate Alınarak Müdür

Yardımcılığı ve Rehber Öğretmen Atamalarında Kadınlar İçin Norm Kadro Tahsis Edilmelidir.” alınan kararlarla desteklenmektedir.

Ayrıca, aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunlar ile okul yeri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, aldıkları eğitim yönünden karşılaştıkları sorunların okulun köyde olması, il ve ilçe merkezinde olmasından yarışma merkezlerine ve imkânlara ulaşım açısından daha fazla sorun oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul ve fiziki şartlardaki sorunlar ile okulun bulunduğu yer arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, Doğu Karadeniz Bölgesindeki dağların uzanış biçimleri, soğuyan hava kütlelerinin içindeki nemin büyük kısmını buralara yağış olarak bırakmasıyla özellikle müsabaka dönemlerine denk gelen kış ayarlarında ulaşımı olumsuz yönde etkilemekte, bu nedenle okulun köyde olması, okulun il merkezinde olmasından okul ve fiziki şartlar açısından sorunların daha fazla olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

KAYNAKÇA

- 1-Ayar, A. (1996). Stajyer Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Problemleri.** Ankara: G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü(Yüksek Lisans Tezi).
- 2-Bilge, N. (1989). Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirilmesi.** Ankara: Ofset Repromat Matbaası.
- 3-Demirel, Ö ve Yağcı, E. (2001). Öğretim İlke Ve Yöntemleri.** Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- 4-Karaküçük, S. (1989). Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi.** Ankara: G.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası.
- 5-Tamer, K. ve Pular, A. (2001). Beden Eğitimi Ve Sporda Öğretim Yöntemleri.** Ankara: Kozan Ofset Mat. San. Ve Tic. Ltd.